

2. melléklet 16/2025. (V.30.) önkormányzati rendelethez

Ács: Concópusztai park természetvédelmi terület

Kezelési terv

2024

Készítette: Barina Zoltán

Tartalom

1.	Azonosító adatok	3
1.1.	Jogszabályi háttér	3
1.2.	A védett érték adatainak frissítése	3
1.3.	Dokumentumfotók.....	8
2.	Leírás.....	13
3.	Természetvédelmi célkitűzések	14
4.	Részletes természetvédelmi kezelési terv	14
4.1.	Természetvédelmi stratégiák	14
4.2.	Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	15
4.2.1.	KE01 – Park.....	16
4.2.2.	KE02 – Kivett	18
4.2.3.	KE03 – Szántó	19
4.2.4.	KE04 – Gyep	20
4.3.	Adminisztráció.....	24
4.4.	A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata.....	24

1. Azonosító adatok

1.1. Jogszábi háttér

Védetté nyilvánító határozat:

1) 10/24/TT/76 (1976)

2) Ács Város Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2012. (III. 30.) önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű védett természeti területekről

Kategória: természetvédelmi terület

Védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja: növénytani

hrsz.: 0558/10

Kiterjedése: 4 ha 4792 m²

Egyéb kapcsolódó rendelkezések:

A védetté nyilvánító önkormányzati rendelet további részleteket nem tartalmaz.

1.2. A védett érték adatainak frissítése

A területről 2013-ban készült ökológiai állapotfelmérés szerint a védettség indoka részben található meg a területen.

Eszerint a következő védett fajok fordulnak itt elő:

gyöngybagoly (*Tyto alba*), 1 pár

molnárfecske (*Delichon urbica*), 3–5 pár

füstifecske (*Hirundo rustica*), 2–4 pár

közönséges denevér (*Myotis myotis*), 50–100 egyed

A természetvédelmi terület a településtől délre Concópusztán, az egykori Degenfeld-Schonburg-kastély környezetében található:

A területen összes 31, különböző fafajú fa élő, átlagosan 40–60 éves egyedei találhatók meg, továbbá egy idősebb fa elpusztult egyede.

Fajnév	Azonosító	Koordináta		Átmérő (cm, zárójelben a becsült kora)
Cseresznyeszilva (<i>Prunus (cerasifera)</i>)	240829_315	N: 47,695179	E: 18,032416	20 (20)
		EOVX: 261758.05	EOVY: 573811.65	
Mezei juhar (<i>Acer campestre</i>)	240829_316	N: 47,695199	E: 18,032464	57 (50)
		EOVX: 261760.22	EOVY: 573815.28	
Mezei juhar (<i>Acer campestre</i>)	240829_317	N: 47,695244	E: 18,032616	40 (45)
		EOVX: 261765.08	EOVY: 573826.76	
Magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>)	240829_318	N: 47,695298	E: 18,032706	42 (35)
		EOVX: 261770.99	EOVY: 573833.59	
Mezei szil (<i>Ulmus minor</i>)	240829_319	N: 47,695008	E: 18,032264	70 (60)

		EOVX: 261739.18	EOVY: 573800.00	
Mezei szil (<i>Ulmus minor</i>)	240829_320	N: 47,694995 EOVX: 261737.75	E: 18,032254 EOVY: 573799.23	75 (60)
Nyugati osterfa (<i>Celtis occidentalis</i>)	240829_321	N: 47,694867 EOVX: 261723.48	E: 18,032298 EOVY: 18.032298	35 (40)
Kocsányos tölgy (<i>Quercus robur</i>)	240829_322	N: 47,694779 EOVX: 261713.53	E: 18,032466 EOVY: 573814.83	66 (65)
Magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>)	240829_324	N: 47,694722 EOVX: 261707.45	E: 18,032201 EOVY: 573794.85	60 (50)
Magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>)	240829_325	N: 47,694709 EOVX: 261706.00	E: 18,032208 EOVY: 573795.36	64 (50)
Kislevelű hárs (<i>Tilia cordata</i>) ¹	240829_326	N: 47,694543 EOVX: 261687.02	E: 18,032743 EOVY: 573835.28	42 (40)
Akác (<i>Robinia pseudacacia</i>)	240829_327	N: 47,694508 EOVX: 261683.07	E: 18,032808 EOVY: 573840.11	62 (55)
Akác (<i>Robinia pseudacacia</i>)	240829_328	N: 47,694437 EOVX: 261675.10	E: 18,032883 EOVY: 573845.63	52 (50)
Mezei juhar (<i>Acer campestre</i>)	240829_329	N: 47,69437 EOVX: 261667.73	E: 18,032807 EOVY: 573839.83	46 (45)
Nagylevelű hárs (<i>Tilis platyphyllos</i>)	240829_330	N: 47,6943 EOVX: 261660.04	E: 18,032712 EOVY: 573832.60	46 (45)
Mezei szil (<i>Ulmus minor</i>)	240829_331	N: 47,694242 EOVX: 261653.66	E: 18,032634 EOVY: 573826.66	45 (45)

¹ száradó, rajta fagyöngy (*Loranthus europaeus*)

Mezei juhar (<i>Acer campestre</i>) ²	240829_332	N: 47,694312 EOVX: 261661.58	E: 18,032501 EOVY: 573816.78	2×35 (40)
Mezei juhar (<i>Acer campestre</i>) ³	240829_333	N: 47,694284 EOVX: 261658.57	E: 18,032388 EOVY: 573808.26	40 (40)
?	240829_334	N: 47,69431 EOVX: 261661.49	E: 18,032357 EOVY: 573805.97	
Törökmogyoró (<i>Corylus colurna</i>) ⁵	240829_335	N: 47,694392 EOVX: 261671.02	E: 18,031939 EOVY: 573774.71	60
Feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>)	240829_336	N: 47,694306 EOVX: 261661.49	E: 18,031907 EOVY: 573772.19	35 (37)
Törökmogyoró (<i>Corylus colurna</i>)	240829_337	N: 47,694196 EOVX: 261649.27	E: 18,031899 EOVY: 573771.43	82
Tiszafa (<i>Taxus baccata</i>) ⁶	240829_338	N: 47,694216 EOVX: 261651.40	E: 18,031991 EOVY: 573778.36	52
Feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>)	240829_339	N: 47,694335 EOVX: 261665.09	E: 18,031518 EOVY: 573743.03	40 (37)
Feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>)	240829_340	N: 47,694263 EOVX: 261657.05	E: 18,031555 EOVY: 573745.70	40 (37)
Feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>)	240829_341	N: 47,694422 EOVX: 261674.82	E: 18,031466 EOVY: 573739.25	25 (25)
Feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>)	240829_342	N: 47,69446 EOVX: 261679.10	E: 18,031408 EOVY: 573734.96	25 (25)

² kétágú, hangyás

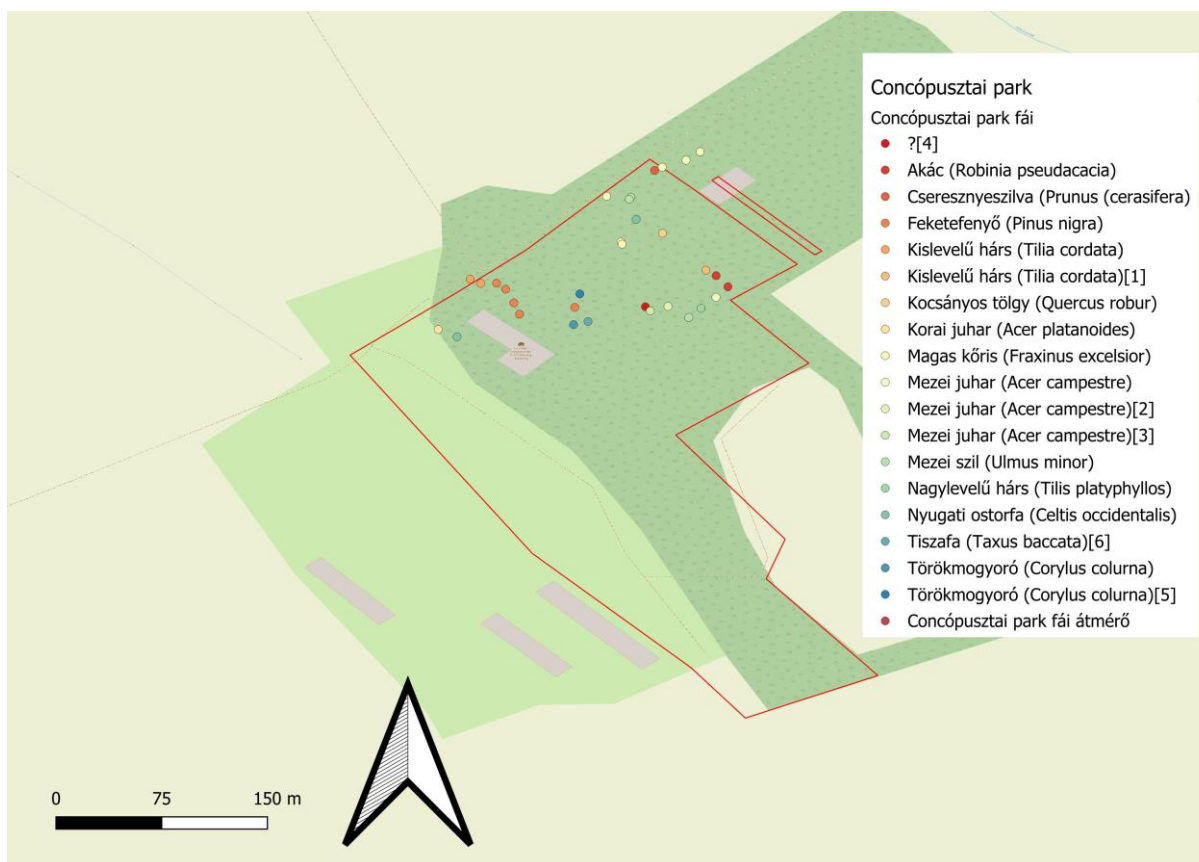
³ pusztuló

⁴ elpusztult nagy fa

⁵ jórészt kiszáradt

⁶ fölötté 3-ágú

Kislevelű hársl (Tilia cordata)	240829_343	N: 47,694459 EOVX: 261679.08	E: 18,031308 EOVY: 573727.45	35 (35)
Kislevelű hársl (Tilia cordata)	240829_344	N: 47,694486 EOVX: 261682.15	E: 18,031239 EOVY: 573722.31	55 (50)
Korai juhar (Acer platanoides)	240829_345	N: 47,694165 EOVX: 261646.66	E: 18,031036 EOVY: 573706.61	86 (70)
Nyugati osterfa (Celtis occidentalis)	240829_346	N: 47,694118 EOVX: 261641.32	E: 18,031156 EOVY: 573715.55	50 (55)
Mezei juhar (Acer campestre)	240829_347	N: 47,695014 EOVX: 261740.00	E: 18,03211 EOVY: 573788.45	38 (40)

A 0558/10 hrsz-on található idősebb fák fajtái szerinti megoszlása

A 0558/10 hrsz-on található idősebb fák törzsmérő szerinti megoszlása

A parkban az idős fák mellett sok fiatal fa és cserje található. Sok benne az idegenhonos faj, aktuális erdészeti, faápolási beavatkozások nyomai nem láthatók a területen. A terület nem üzemtervezett erdő. Lágyszárúszintjében tágtúrású és gyomfajok jellemzőek, védett növényfaj nem található közöttük.

Magyar név	Latin név
erdei gyömbérgyökér	<i>Geum urbanum</i>
fekete bodza	<i>Sambucus nigra</i>
illatos ibolya	<i>Viola odorata</i>
fekete peszterce	<i>Ballota nigra</i>
fehér eperfa	<i>Morus alba</i>
pirók ujjasmuhar	<i>Digitaria sanguinalis</i>
közönséges borostyán	<i>Hedera helix</i>
ragadós galaj	<i>Galium aparine</i>
nagy csalán	<i>Urtica dioica</i>
közönséges dió	<i>Juglans regia</i>
széleslevelű salamonpecsét	<i>Polygonatum latifolium</i>
parlagi tüskemag	<i>Torilis arvensis</i>
törökmogyoró	<i>Corylus colurna</i>
tiszafa	<i>Taxus baccata</i>

1.3. Dokumentumfotók

Fiatal fák és idegenhonos cserjék a Concópusztai parkban

Kocsányos tölgy (*Quercus robur*) a Concópusztai parkban

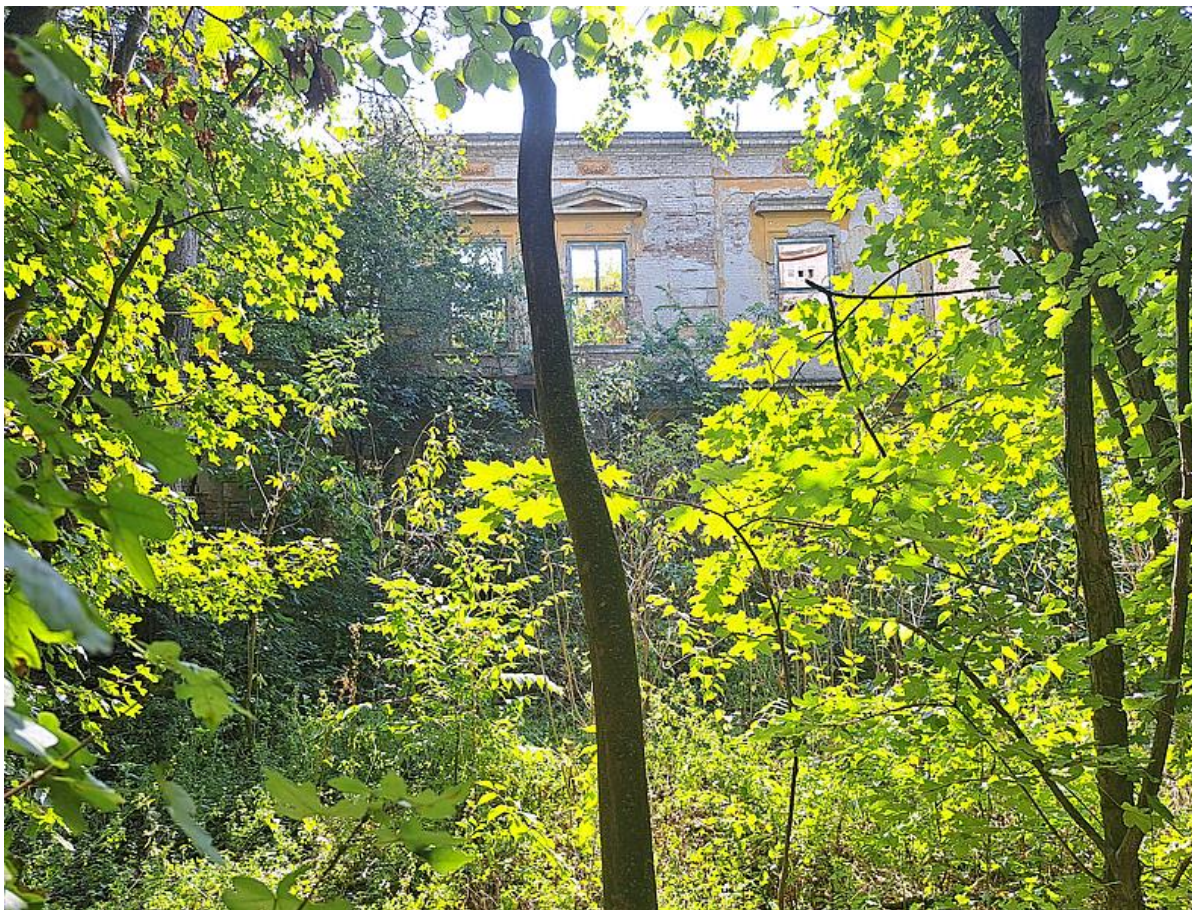
Pusztuló fák a Concópusztai parkban

Idős törökmogyoró (*Corylus colurna*) a Concópusztai parkban

Kislevelű hárs (*Tilia cordata*) a Concópusztai parkban

Romos kúriaépület a Concópusztai parkban

2. Leírás

A park térségi jelentőségű középkori, reneszánsz kertként szerepel a történeti kertek adattárában.

A parkban található épületet a Forster család építette 1872 körül (más források szerint 1863-ban). 1900-ban vagy 1906-ban Degenfeld Schonburg Ottó vásárolta meg, aki bővítette az épületet. Ottó gróf 1937-ben bekövetkezett halála után özvegye, jeszeniczei Jankovich Marianne és három gyermeke (Nándor, Mária Klára és Ottó) lett a kastély tulajdonosa. Az 1941. évi földbirtok-összeírás szerint gróf Degenfeld Ottó örököseinek 428 katasztrális holdas földbirtoka volt Concóháton. A gazdaság a Dégenfeld-család birtokában maradt annak 1947-es államosításáig. A régi gazdasági épületeket elbontották, a kastélyból pedig lakásokat alakítottak ki. Az épületen végrehajtott bővítések és a hozzáépített lapostetős épületrész (ahol szükséglakásokat alakítottak ki) a kastély egységes stílusát tönkretette.

1945 után a Komáromi Mezőgazdasági Kombinát tulajdonában volt, 1990 óta magántulajdon. Romos állapotban van, részben beszakadt födémekkel. A telken három további, szintén romos melléképület található.

A 2014-es ökológiai állapotfelmérés szerint a védettség oka csak részben található meg a területen, melynek oka, hogy „Erősen romló állapotú, 5–10 év múlva szinte menthetetlen. Amit lehetett már széthordták az emberek”. Ezek a megállapítások feltehetően a park területén található épületekre vonatkoznak, de maga a park is rossz állapotú, elhanyagolt, természetvédelmi kezelés nem folyt és nem folyik a területen.

3. Természetvédelmi célkitűzések

A helyi jelentőségű természetvédelmi területen meghatározott alapvető természetvédelmi cél a kiemelt zöldövezeti területek, növénytársulások, valamint védett fajok és egyedi természeti értékek megtartása, a biodiverzitás fenntartása. További cél a szennyezések megakadályozása, minimalizálása, a természeti és kulturális értékek megismerésére irányuló kutatás, oktatás, turizmus támogatása.

A park védelmének célja a park idősebb faegyedeinek és a park egészének hosszú távú megőrzése. A korábbi adatok és határozatok a védett terület kiterjedését 1,56–4,535 ha-ra teszik. Az a terület, ahol legalább középkorú fák is előfordulnak, nem éri el az 1 ha kiterjedést sem.

A védelem magában foglalja az egyedek fennmaradásának aktív elősegítését, szükség esetén célirányos védelmi intézkedések megvalósítását. Cél továbbá a védett értéknek otthont adó terület lehető legjobb természetességének elérése, valamint az érték helyi kultúrába való illesztése és széles körű megismertetése.

Rendeltetés: A Concópusztai kastély körüli idősebb fák megőrzése és a fák által biztosított élőhelyek (fészkelő- és szaporodóhelyek, mikroélőhelyek) kedvező természetvédelmi helyzetben történő fenntartása.

Célkitűzés:

- 1) Az egykor tájképi jelentőségű park fennmaradásának biztosítása
- 2) A jelentősebb dendrológiai értékkel bíró idős fák megőrzése
- 3) A fákhöz és egykori parkhoz kötődő élővilág védelme
- 4) A természetvédelmi célú bemutatás elősegítése.

4. Részletes természetvédelmi kezelési terv

4.1. Természetvédelmi stratégiák

- 1) Az agresszívan terjedő inváziós fajokat vissza kell szorítani, a tájidegen fákat folyamatosan hazai, tájban honos fafajokra (tölgy, kőris, stb.) kell cserélni – kivéve a Concópusztai kastély körüli idős, idegenhonos fákat
- 2) A különlegesen ritka, védett, fokozottan védett növény- és állatfajok populációnak védelmét biztosítani kell
- 3) Az értékek bármilyen szennyezését, rongálását meg kell akadályozni.
- 4) A természetvédelmi szempontból értékes, kívánatos állapotot rögzíteni kell és fenntartani a beavatkozások minimalizálása mellett.

A Concópusztai kastély körüli fák védelmének célja az egykori kastélyparkban található faegyedek és a park képezének megőrzése. A természetvédelmi cél elérése érdekében a fő – általános – tennivalók a következők:

- 1) Az idős parkfák közötti terület tisztítása
  - a. a cserjeszint idegenhonos fajainak eltávolítása
  - b. a lombkoronaszint fajainak szelektálása
- 2) A parkfák egyszeri, teljes rekonstrukciója (növény-egészségügyi kezelés, beteg és menthetetlen fák eltávolítása, majd ezek pótlása, menthető fák nyesése). Az egyszeri, teljes rekonstrukcióra vonatkozó kezelési módok az egyes fák állapotának megfelelően:

- a. jó állapotban lévő, idős fák: kezelést nem igényelnek, esetlegesen sarjlevágás;
  - b. jó állapotban lévő, idős fák, kismértékben károsodott ágrendszerrel: a száraz csúcsok levágása, a fagyöngy eltávolítása, sarjlevágás;
  - c. idős jelentősen sérült koronaformájú fák: az idős ágak visszavágása, a fagyöngy eltávolítása, régi sebhelyek kezelése;
  - d. idős, jelentősen korhadt törzsű és ágazatú fák: a madár, illetve denevérvédelem, valamint alsóbbrendű korhadéklakó fajok miatt megtartandók. Az idős ágak visszavágása, a fagyöngy eltávolítása, régi sebhelyek kezelése, a korábban betonozott üregek utókezelése, a törzsbelső kitisztítása, vízkivezetés megoldása;
  - e. leromlott, erősen károsodott fák, illetve deformálódott koronájú vagy korona nélküli fák: eltávolítást, szükség esetén tuskókiszedést követően pótlás sorfa jellegű fákkal;
  - f. középkorú, szép koronájú, egészséges fák az első pótlásból: kezelést nem igényelnek, esetlegesen sarjlevágás;
  - g. jó állapotban lévő, középkorú fák, kismértékben károsodott ágrendszerrel, fagyöngyfertőzéssel, erős számú tősarjjal: a száraz ágvégek levágása, a fagyöngy eltávolítása, sarjlevágás;
  - h. fiatal, egészséges, megfelelő helyre telepített fák: nem igényelnek kezelést.
- 3) A faegyedek egészségi állapotának nyomon követése
  - 4) A faegyedek egészségi állapotának fenntartása aktív kezeléssel
  - 5) A park egykori jellegének visszaállítása és fenntartása

4.2. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A Concópusztai kastély körüli védett terület a következő kezelési egységekre osztható:

4.2.1. KE01 – Park

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a terület egykor parkként funkcionáló részei, ültetett fákkal és cserjékkel, alatta feljövő sűrű cserjeszinttel és fiatal fákkal.

Kezelési egység megfeleltetése:

ÁNÉR-kód:

U2 – Kertvárosok, szabadidős létesítmények

P6 – Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával

Natura élőhelytípus

Nem Natura 2000 élőhelytípus

4.2.1.1. *Művelési ághoz nem kapcsolódó természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak*

- 1) A természetvédelmi kezelési tervben nem részletezett vagy nem szabályozott kezelési előírásokat a területen az illetékes hatóság egyedi államigazgatási eljárásban határozza meg.

4.2.1.2. *Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme*

- 1) Az idős fákat meg kell őrizni. Amennyiben balesetvédelmi szempontból indokoltá válik idős, odvas, mélyen bekorhadó ágcsomkokkal, repedésekkel, szétnyíló fahasadékokkal rendelkező fa kivágása, ilyen elemeket tartalmazó farész visszavágása, a munkálatok kizárólag a denevérek és egyéb faodvakat

használó védett kisemlősök (pl. pelék) életciklusa és a madarak költési időszakának szempontjából kritikus időszakokon kívül, augusztus 15. – október 31. között végezhető. A fakivágást, visszavágást minden esetben az odvak előzetes átvizsgálása kell, hogy megelőzze, a vágás csak akkor történhet meg, ha sikerült meggyőződni arról, hogy madarak nem költenek a fán, az odvakban, résekben denevérek vagy egyéb védett kisemlősök nem tartózkodnak. Amennyiben az odvakban denevéreket vagy védett kisemlősöket észlelnek, akkor haladéktalanul értesíteni kell a Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság ügyeleti telefonszámán az illetékes természetvédelmi őrt.

- 2) A park cserje- és lombkoronaszintjének tervezése, tisztítása
- 3) A park gypszintjének ápolása; szükség esetén beleértve annak alkalmi kaszálását és a benne megjelenő természetvédelmi értéket képviselő fajok kíméletét.
- 4) A fenntartó kezelések során ügyelni kell az odulakó fajok jelenlétére.
- 5) A fák betegségei és kártevők elleni védelme

4.2.1.3. Látogatás

- 1) A park látogatása nem szabályozott, elvileg szabadon, időkorlátozás nélkül látogatható, ugyanakkor mivel magánterület, ennek egyeztetés utáni rendezése szükséges.
- 2) A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a kezelő időszakos látogatási korlátozásokat rendelhet el.

4.2.1.4. Oktatás és bemutatás

- 1) Ismeretterjesztési célból arra alkalmas helyeken tanösvényeket lehet létesíteni, ahol a természetvédelmi terület növény- és állattani értékeiről szerezhetnek ismereteket a látogatók.
- 2) A látogatás és bemutatás célját szolgáló, tájba illő létesítmények összes alapterülete nem haladhatja meg a tervezési terület 0,05%-át.
- 3) A park és fái történetének megismertetése
- 4) Az oktatást és bemutatást elősegítő információs táblák készítése és kihelyezése
- 5) Online és személyes ismeretterjesztés.

4.2.1.5. Kutatás, vizsgálatok

- 1) A terület egészén a terület állapotát befolyásoló vizsgálatok a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezései szerint végezhető, beavatkozással nem járó kutatások a fenntartó felé történő bejelentés és egyeztetés után végezhető.
- 2) A park élővilágának felmérése és nyomon követése
- 3) A park és fái történetének felkutatása

4.2.1.6. Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra

- 1) A területen minden ipari és bányászati tevékenység tilos
- 2) A területen új épület és építmény csak úgy helyezhető el, ha az a fákat és gyökérzetüket nem érinti
- 3) A meglévő infrastruktúra-hálózat karbantartása során az eredeti állapotot helyre kell állítani
- 4) A meglévő közművek karbantartása során az eredeti állapotot helyre kell állítani
- 5) A területen új építésű közmű csak úgy építhető vagy vezethető át, ha az a fákat és gyökérzetüket nem érinti

- 6) A területen növényvédő szert és irtószereket csak a fák egyedi védelme érdekében szabad használni.
- 7) A tervezési területen belül a szükséges vegyszerezést csak egyedi engedéllyel és természetvédelmi hatósági ellenőrzése mellett szabad végezni.
- 8) A park faállományának folytonosságát fenn kell tartani
- 9) A tervezési terület a jelenlegitől eltérő területfelhasználási egységbe nem sorolható.

4.2.1.7. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- 1) A teljes park tájképi jellegét meg kell őrizni, illetve helyre kell állítani.
- 2) A parkból csak abban az esetben távolítható el 30 évesnél idősebb fa, ha ez a természetvédelmi célok megvalósítása érdekében szükséges. Az eltávolított fákat pótolni kell.
- 3) A fapótlásokat előnevelt, földlabdás sorfa jellegű suhángokkal kell elvégezni vegetációs időn kívül
- 4) A fapótlásokat a parkban lehetőleg a fák eredeti helyén kell elvégezni.
- 5) A faápolás során megengedett a koronaalakítás, a sérült és beteg koronarészek eltávolítása, a tősarjak eltávolítása, az üregek gondozása, a fagyöngy folyamatos eltávolítása.
- 6) A tájképi szempontból nem megfelelő objektumok eltávolítása.

4.2.1.8. Természetvédelmi infrastruktúra

- 1) Természetvédelmi státust jelző táblák kihelyezése a park határain.
- 2) Információs táblák kihelyezése.

4.2.1.9. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

- 1) Természetvédelmi beavatkozásokon kívül a park fái egyéb beavatkozások nem végezhetők el.
- 2) A fák alatt található gyep feltörése csak természetvédelmi célból történhet
- 3) A fák alatt található gyep kiterjedése nem csökkenhet

4.2.2. KE02 – Kivett

Kezelési egység meghatározása

Ebbe a kezelési egységbe tartozik a területen található romos épület (egykori kúria) és az itt húzódó utak.

Kezelési egység megfeleltetése

ÁNÉR-kód:

U1 – Belvárosok, beépített faluközpontok, lakótelepek

U11 – Út- és vasúthálózat

Natura élőhelytípus

Nem Natura 2000 élőhelytípus

4.2.1.10. Kezelési egységre vonatkozó általános előírások

A kezelési egységen belül végzett beavatkozások nem lehetnek kihatással a KE03 és KE04 kezelési egységek állapotára.

4.2.1.11. *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési előírások*

A kezelési egységen belül a műemlékvédelmi funkciók elsődlegesek

4.2.3. *KE03 – Szántó*

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a szántóként hasznosított területek (a földhivatali nyilvántartás szerinti művelési águtól függetlenül).

4.2.1.12. *Kezelési egység megfeleltetése:*

ÁNÉR-kód:

- T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T5 – Vetett gyepek, füves sportpályák
- T6 – Extenzív szántók

4.2.1.13. *Kezelési egységre vonatkozó általános előírások:*

- 1) földhivatali nyilvántartás szerinti használat
- 2) extenzív szántóművelés szükséges
- 3) belvízelvezetés tiltása

4.2.1.14. *Szántóterületekre vonatkozó előírások*

- 1) SZ01 Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
- 2) SZ04 Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
- 3) SZ05 Évelő szálás pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni.
- 4) SZ07 Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
- 5) SZ08 Repce esetén a teljes repceterületnek a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
- 6) SZ10 Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
- 7) SZ11 Szalma, széna: szalma, széna depóniát és bálát (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről 30 napon belül le kell hordani.
- 8) SZ14 A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.

- 9) SZ17 Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
- 10) SZ19 Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
- 11) SZ20 Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
- 12) SZ21 Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
- 13) SZ22 Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
- 14) SZ24 Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
- 15) SZ35 Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
- 16) SZ43 Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
- 17) SZ44 Fóliasátras és üvegházás termesztés tilos.
- 18) SZ46 Melioráció tilos.
- 19) SZ47 Meszezés tilos.
- 20) SZ48 Drénezés tilos.
- 21) SZ49 Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
- 22) SZ54 Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
- 23) SZ62 Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
- 24) SZ63 Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
- 25) SZ64 A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
- 26) SZ66 A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.

4.2.1.15. *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési előírások:*

- 1) A szántók visszagyepesítése szükséges
- 2) A szántók parkká alakítása szükséges

4.2.4. KE04 – Gyep

4.2.1.16. *Kezelési egység meghatározása:*

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a terület gyengébb természetességű, de természetes állapotú élőhelyekre utaló fajokat elszórtan tartalmazó gyepterületei.

4.2.1.17. *A kezelési egység Á-NÉR szerinti megfeleltetése:*

- 1) G1 – Nyílt homokpusztagyep
- 2) H5b – Homoki sztyeprétek
- 3) OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyep
- 4) OD – Lágyszárú özönfajok állományai
- 5) OG – Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
- 6) P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- 7) P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
- 8) S6 – Nem őshonos fajok spontán állományai
- 9) S7 – Nem őshonos fajok spontán állományai

4.2.1.18. *Kezelési egységre vonatkozó általános előírások:*

- 1) Gyomirtószerek használatának mellőzése
- 2) Gyep feltörése nem megengedett
- 3) Gyep beépítése nem megengedett
- 4) A kaszálások intenzitása a természetközeli állapotokat jelző növényfajok virágzásának és termésérésének elősegítéséhez igazítva
- 5) A kaszálások idejének ütemezése a természetvédelmi szempontból értékesebb fajok szaporodásbiológiájának figyelembevételével történjen
- 6) idegenhonos fa és cserjefajok eltávolítása
- 7) szelektív és biológiai szűnyogirtás a vegyszeres helyett
- 8) vadat vonzó létesítmények nem telepíthetők

4.2.1.19. *Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési előírások*

- 1) A gyepek legeltetése lehetséges. Ezeken a helyeken természetvédelmi szempontból alacsony állatlétszámmal, optimális esetben juhokkal történő kíméletes legeltetés a legkedvezőbb.
- 2) A gyepek kaszálása lehetséges.
- 3) A kezelési egység területén helyenként jelen vannak idegenhonos inváziós növényfajok, ezek eltávolítása szükséges.

4.2.1.20. *Mezőgazdálkodáshoz köthető előírások:*

- 1) A gyepek kíméletes, időszakos legeltetése szükséges
- 2) Az őshonos fajok alkotta cserjés-fás foltok az élőhelymozaik fontos elemei. Ezért hosszútávon az erdőregenerációt és szukcessziót nem érdemes mindenütt megakadályozni, az őshonos cserjéseket foltokban meg kell hagyni.
- 3) Kaszálásos hasznosítás esetén évi egyszeri kaszálás lehetséges, június 15. után, az időpont az aktuális vízállapot és a területen levő jelölő fajok igényeinek figyelembevételével módosulhat a Duna–Ipoly Nemzeti Park igazgatósággal egyeztetve.
- 4) A kaszálás során biztosítani kell a legalább 10 cm-es tarlómagasságot, a mozaikosságot és a megfelelő méretű kaszálatlan területek fenntartását.
- 5) Traktorra szerelt gépi kaszálás, szársértő kaszatípus, illetve dobkasza nem alkalmazható. Kézi motoros kaszálás esetén elsősorban alternáló kasza használata szükséges.
- 6) A gyepterületek égetése tilos.
- 7) A kezelési egységben a természetvédelmi szempontból kedvező gyepszerkezetet negatívan befolyásoló agrotechnikai művelet – felületés, általános vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, fogasolás, tárcsázás, hengerezés, gyepszellőztetés, kiszántás – tilos.
- 8) Ahol a szukcesszió élőhelyeket, fajokat veszélyeztető folyamata következtében túlságosan nagymértékben teret hódítanak az őshonos cserjefajok, szükséges visszaszorításuk mechanikus módszerek alkalmazásával.
- 9) Szükséges a területek rendszeres ellenőrzése, hogy a betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb felfedezhetők és a területről eltávolíthatók legyenek a jelölő élőhelyek és fajok megóvása érdekében.
- 10) Az idegenhonos, inváziós egyedi fák, facsoportok esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus módszerek alkalmazásával.
- 11) Az inváziós lágyszárúakkal fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás szükséges.

4.2.1.21. Vadgazdálkodáshoz köthető előírások:

- 1) Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, illetve ilyen szinten tartása.
- 2) A kezelési egységben tilos minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak növekedését okozza.
- 3) Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás tilos.
- 4) Vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, itatóhely) és létesítmények (magasles) nem helyezhetők el.

4.2.1.22. Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- 1) A területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait be kell tartani.
- 2) Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.
- 3) A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználatnak védekezési kötelezettsége van a területen található/megjelenő selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban.

Szükséges előírások:

- 1) GY01 Felülvetés nem megengedett.
- 2) GY08 Dobkasza és talaj meghajtású rendsodró, rendkezelő használata nem megengedett.
- 3) GY09 Fogasolás nem megengedett.
- 4) GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- 5) GY11 Hengerezés nem megengedett.
- 6) GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.
- 7) GY13 Kiszántás nem megengedett.
- 8) GY14 Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
- 9) GY15 Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- 10) GY22 Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.

- 11) GY23 A felhalmozódott fűavar eltávolítása.
- 12) GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása.
- 13) GY28 A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
- 14) GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
- 15) GY30 A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
- 16) GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat egyeztetni.
- 17) GY32 A működési terület szerinti Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása.
- 18) GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása
- 19) GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április–május) vagy végén (augusztus–szeptember) végezhető.
- 20) GY40 Legeltetési sűrűség 0,2–0,4 állategység/ha.
- 21) GY45 A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (Megjegyzés: selyemkóróval (*Asclepias syriaca*) fertőzött területeken magérés esetén az őszi legeltetés kerülendő.)
- 22) GY58 Inváziós növényekkel fertőzött gyepten csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
- 23) GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
- 24) GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- 25) GY68 Legeltethető állatfaj: juh.
- 26) GY92 A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
- 27) GY104 Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
- 28) GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
- 29) GY108 Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
- 30) GY109 A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
- 31) GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
- 32) GY117 Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágalások a kezelési egység területén nem létesíthetők
- 33) GY129 A területen található őshonos cserjék minimum 5 %-ának meghagyása kisebb csoportokban, mérettől függetlenül (kis- és nagytermetű cserjék egyaránt).

- 34) GY131 A cserjék – későbbi kezelések megkönnyítése érdekében – talajszintben való kivágása.
- 35) GY132 A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
- 36) E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- 37) E73 Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően

4.2.1.23. *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési előírások:*

- 1) Az idegenhonos fajok visszaszorítását eredményező beavatkozások szükségesek.
- 2) Természetes kísérőfajok és védett fajok betelepítése

4.2.1.24. *Kezelési előírások indoklása*

Az előírások betartása és az idegenhonos fajok visszaszorítása hosszú távon biztosítja az ideális feltételeket a természetközeli élőhelyek fennmaradása, illetve kiterjedésük megőrzése és növelés érdekében.

4.3. **Adminisztráció**

- 1) Biztosítani kell, hogy a tervezési terület a kijelölt természetvédelmi kezelő vagyonkezelésében legyen.
- 2) A terület kezelője mellett kötelezően kijelölendő a terület megfelelő kompetenciákkal rendelkező természetvédelmi kezelője.
- 3) Az ingatlanhatárok, a jelenleg észlelhető élőhelyek és a tulajdoni lapon szereplő művelési ág besorolások több helyen nem esnek egybe. A tényleges területhasználatot és a tulajdoni lapon lévő művelési ág besorolást össze kell hangolni.

4.4. **A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata**

- 1) A védettség hatálya haladéktalanul pontosítandó és az érintettek erről megfelelő módon tájékoztatandók.
- 2) Jelen kezelési terv folyamatos előírásai határidőhöz nem kötöttek. Az egyszeri beavatkozások mielőbbi megvalósítására kell törekedni.
- 3) A természetvédelmi kezelési terv előírásainak betartását a természetvédelmi hatóság ellenőrzi, a kezelési tervben megadott kezelési feladatok végrehajtását a természetvédelmi kezelő és Ács Város Önkormányzata ellenőrzi.
- 4) A természetvédelmi kezelési tervet 5 évente felül kell vizsgálni és a szükséges módosítási előírásokat megtenni. A természetvédelmi kezelési terv felülvizsgálatát Ács Város Önkormányzata, a terület természetvédelmi kezelője és a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság végzi, szükség esetén szakértő(k) bevonásával.